

מסורת הש"ס

(א) (וַיֵּלֶךְ לְהוֹלִים, ט) (ומ"ק טו:); (א) סוטה ג: (ד) שם יומה לה: (ט) סנהדרין לה: (ו) מ"א אס: (ו) ימות סב: סג: מדה יג: (ח) (ולעיל ג, שבת פט, ע"ש, ט) (ו' וי"ג להס וגו'), (ז) (עניוהו נה, ע"ש, ט) (ז) לפניו בקרא לעולם, (ט) (נענין יעקב למאן), (ז) (מדים סד: (ו' וי"ג אחר ד"ה לשמחת), (ט) (שמות יט, ט) (בס"א: מלכותו, ט) (דברים לא), (ט) (מדינתא מ"ר נשא פ"י)

תורה אור השלם

- וְאֵלֶּה דְּבָרֵי יְהוָה הָאֲחֻזִּינִים בְּנָאם יְהוָה בִּן יִשְׂרָאֵל הַגִּבֹּר הַקָּסָם עַל מִשְׁחֵי אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וְנָתַם יְמֹדוֹת יִשְׂרָאֵל:

- שמואל ב כ א
- אז יבקע פשוט אורך וְאֶבְרַתְּךָ מִתְּדֵיחַ תִּצְמַח וְהִלָּךְ לִפְנֵיךָ צִדְקָךָ כְּבוֹד יְיָ יִאֲסָפֶךָ:
- יְשִׁיעִיה נח ח יִלְפְּתוּ אֲרֻחֹת דְּרָכָם יַעֲלוּ בַתְּרוֹ וְיִאבְדוּ:
- איום ו יח וְהִי בְּדִבְרָה אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם וְלֹא שָׁמַע אֵלֶיהָ לִשְׁכַּב אָצֶלָה לְהִיטֵת עֲמָה: בראשית ל ט י
- אֲנִי אֲמַרְתִּי אֱלֹהִים אֲתָם וּבְנֵי עַלְיָן כְּלָכָם: אכן בְּאֵדָם תִּתְמוּחַן וּבְאֵדָהּ הַשְׂרִים תִּפְלֹא: תהלים כב ו-י
- וְאַתָּם פְּרוּ וְרִבּוּ שִׁרְצֵי בְּאֶרֶץ וְרִבּוּ בָהּ:
- לֶךְ אֲמֹר לָהֶם שׁוּבוּ לָכֶם לְאֶהֱלִיכֶם:

- דברים ח כו
- מִי יִתֵּן וְהָיָה לְכָבֶדָּהּ וְהָ לָהֶם לִירֵאָה אֲתִי וְלִשְׁמוֹר אֶת כָּל מִצְוֹתַי כָּל יְהִימִים לִמְעַן יִיטֵב לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם לְעֹלָם:
- דברים ח כה
- וְהוּ סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם בְּיוֹם בְּרָא אֱלֹהִים אָדָם בְּדִמּוּת אֱלֹהִים עָשָׂה אֹתוֹ: בראשית א א
- וְלִי מִה וְקָרָא רִיעִךְ אֶל מַה עָצָמוֹ רָאשִׁיהֶם: תהלים קלט ז
- כִּי לֹא לְעוֹלָם אֲרִיב וְלֹא לִנְצַח אֶקְצֹץ בִּי רֹחַ מִלִּפְנֵי עֲצוּמֹת רָאשִׁיהֶם: מלפני עֲצוּמֹת וְנִשְׁמֹת אֲנִי עֲשִׂיתִי:

- ישעיהו נז טז
- וְיָרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהָיָה טוֹב מֵאִדּוּ וְהָיָה עֶרֶב וְהָיָה בֹקֶר יוֹם הַשְּׁשִׁי:
- בראשית א לא
- וַיֹּאמֶר יְיָ אֵל מִשְׁה בְּמִדְּוָן לֶךְ שֶׁב מִצְרַיִם לְ מֹתוֹ כֵּל הָאֲנָשִׁים הַמִּבְּקָשִׁים אֶת נַפְשִׁיךָ: שמות ד יט
- בַּמַּחֲשָׁבִים הוֹשִׁיבִנִי כַּמְתִּי עוֹלָם: איכה ג ו
- אֵל נָא תְהִי כַּפֹּת אֲשֶׁר בְּצִאתוֹ מִדָּרָם אֲמוֹ וְיִאֲכַל חֲצִי בָשָׂרוֹ: במדבר יב יב
- וְתִרְאָה רַחֵם כִּי לֹא יִלְחָד לִיעֲקֹב וְתִקְבָּא רַחֵל בְּאֲחֻתָּהּ וְתֵאמַר אֵל יַעֲקֹב הִבֵּה לִי בָנִים וְאֵם אֵין מִתָּה אֲנִי:

- בראשית א לא

וְאֵת מִצְוֹתֵי תִשְׁמוֹרוּ וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם: ויקרא כ ג
18. לו עֲמִי שִׁמְעִי לִי יִשְׂרָאֵל בְּדִרְכֵי יְהִלְכֶּם כִּמְעַט אוֹיְבֵיהֶם אֲבִינִיעַ וְעַל צִרְיָהֶם אֲשִׁיב דִּי: תהלים פא יד-טו
19. לֹא הִקְשַׁבְתָּ לַמִּצְוֹתַי וְהָיָה בְּקִנְיֹךְ שְׁלוֹמֶךָ וְצִדְקָתְךָ כְּגִלְיָ הָיָם: וְהָיָה כְּחוֹל וְרַעַךְ וְצִאֲצָאִי מַעֲיֵךְ כִּמְעוּתוֹ לֹא יִקְרָת וְלֹא יִשְׁמַד שִׁמּוֹ מִלִּפְנֵי: ישעיהו מח יח-יט
20. וְיִדְבֹּר הָקָעַם בְּאַלְהֵיהֶם וּבִמְשָׁלָה לִמָּוֶה הַעֲלִינֵהוּ מִמִּצְרַיִם לְמוֹת בְּמִדְבָּר כִּי אֵין לָהֶם וְאֵין מִים וּנְפָשֻׁנוּ בְּלֹחֶם הַקֶּלֶקֶל: במדבר כא ה

דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף שנאמר ונשמות אני עשיתי. ופרקי' לא חימא לא באנו לעולם אלא אימא כמי שלא באנו לעולם. למימרא דאי לא חטאו לא הוו מיתוי והכתיב פרשת יצחק ופרשת נחלות איש כי ימות. על גנאי פ"י אם חטאו ימותו. וכי כתיב קרא על תנאי אין דכתיב ויהי ערב ויהי בקר מלמד שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית וכי: ומתבינין מי יתן והיה לבבם זו להם לבטל מלאך המות אי אפשר שכבר נגזרה מיתה הא לא קיבלו ישראל את התורה אלא כדי שלא תהא אומה ולשון שולטת בהם שנא' למען ייטב להם ולבניהם. ופרקי' ריש לקיש דאמר כי' יוסי דתני לא קבלו ישראל את התורה אלא כדי שלא יהא מלאך המות שולט בהן שנא' אני אמרתי אלהים אתם וגו' והכתיב למען ייטב להם ולבניהם (ט) ופרקי' לא להטיב להם אבל מיתה ימותו אמר לך ר' יוסי טובה שהבטיחם היא הטובה שלא ימותו שאין לך טובה גדולה מזו: ואקשי' לתנא קמא דר' יוסי והכתיב אכן כאדם תמותון מכלל שאילו לא חטאו לא היו מתים. ופרקי' מאי מיתה זו דאמר קרא עניות שאילו לא חטאו היו עשירים כיון שחטאו נתקללו בעניות שהיא כמיתה דאמר מר ד' חשובין כמת עני שנאמר כי מתו כל האנשים ומאן נינהו דתן ואבירים והרי לא מתו אלא שירדו מנכסיהו וקרי להו מתים. מצורע שנאמר אל נהי מת מכלל שהמצורע חשוב מת. סומא דכתיב במחשכים הושיבנו כמתי עולם. מי שאין לו בנים דכתיב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי. ת"ר אם בחקתי תלכו אין אם אלא לשון תחנונים שנאמר לו עמי שומע לי וגו' כמעט אויביהם אכניע וגו'. וכתיב לו הקשבת למצותי וגו' ויהי כחול זרעך וגו': (ט) להם לומר לפני הקב"ה כיון שאמר מי יתן תאמרו אתה רבון כל העולם תן לנו לב ליראה את שפך ואף רבינו משה לא רמו להם זה הדבר אלא לאחר מ' שנה שנאמר

לומר לך. גזירת מלך היתה ליתן פתחון פה לשצים: **דמפרסם**

חטאיסן. ואיכא חילול חימא לא ליתקבלו: **מלפפתו**. מעטפתו לשון מלבוש כמו מלפפין את המינוק בשבת (שבת דף קטז:): **לאנפוינו**. עושי העגל: **לא באנו לעולם**. שהיו כמלאכים ולא הולידו בנים: (ט) **לאוסם**. בנים

שהיו כבר בעמידתם בסיני: **לשמחם עונה**. שעד עתה נאסר להן אל תגשו אל אשה: **עד שיכלו וכו'**. אזור יש ושמנו גוף ומבדאשית נוזרו כל הנשמות העמידות להולד ונתנם לשם: כי לא **לעולם אריב**. לאחר זמן הגאולה ולא נלנח אקצוף מלגאול כי רוח אשר לפני נשמות שגגוף יעטוף הוא המאחר כמו העטופים ללנך (בראשית ז) ונשמות שאני עשיתי: **כמי שלא באנו לעולם**. לפי שהן חיים לעולם וכל זמן שהן קיימין אין אנו חשוינן כלום: הא לא **קנינו ישראל אם הפורס**. היו שומע מכאן שלא קבלו לקבל שכן היום בעולם הזה אלא שלא תהא אומה ולשון שולטת בהן וו היא טובה הכמוזה כאן למען ייטב להם: **הוא דאמר ר"ל: עניות**. ששחטטלו שלטו בהן **שוגאיהס** המכלים את ממונם כל היום זוהיה **לאכול**: **דסן ואזירס**. דאמר מר (מדים דף סד:): כל מקום שנאמר **נלים נלכים** איןן אלא דתן ואזירס והכא (ח) במבזקי נפשו כמי' נלים היינו אותן עבדים שהלשינו עליו: **וכן הוא אומר לו עמי שומע לי**. שהקב"ה מתנתן לפניהם שיזמירו את המורה. **לו עמי** היינו תמינה כמו הן לו יחי כדצרך (בראשית ט): **כפויי טובה**. אינן מכירין להחזיק טובה לנעלים: **נלחם**

ייטב להם ולבניהם וגו' לאותן העומדים על הר סיני והאמר ר"ל (ט)מאי דכתיב **זה ספר תולדות אדם וגו'** וכי ספר היה לו לאדם הראשון מלמד שהראה לו הקב"ה לאדם הראשון דור דור ודורשיו דור דור וחכמיו דור דור ופרנסיו כיון שהגיע לדורו של ר"ע שמה בתורתו ונתעצב במיתתו אמר **וולי מה יקרו רעיק אל [וגו'] וא"ר י'יוסי** "אין בן דוד בא עד שיכלו נשמות שבגוף שנאמר **י**"(כי לא לעולם אריב ולא לנצח אקצוף) כי רוח מלפני יעטוף ונשמות אני עשיתי לא תימא אנו לא באנו לעולם אלא כמי שלא באנו לעולם למימרא דאי לא חטאו לא הוו מייתי והכתיב פרשת יבמות ופרשת נחלות על תנאי ומי כתיבי קראי על תנאי אין דהכי (ט)אמר רבי שמעון בן לקיש מאי דכתיב **י**"ויהי ערב ויהי בקר יום הששי מלמד שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר אם מקבלין ישראל את התורה מוטב ואם לאו אחזור אתכם לתוהו ובוהו מיתיבי **י**"מי יתן והיה לבבם זה (ט)להם לבטל מהם מלאך המות א"א שכבר נגזרה גזרה הא לא קיבלו ישראל את התורה אלא **י**"כדי שלא תהא אומה ולשון שולטת בהן שנאמר **י**"למען ייטב להם ולבניהם (ט)עד עולם הוא דאמר כי האי תנא דתניא רבי יוסי אומר לא קיבלו ישראל את התורה אלא כדי שלא יהא מלאך המות שולט בהן שנאמר **י**"אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כלכם חבלתם מעשיכם אכן כאדם תמותון מאי מיתה איכא (ט) (רבי יוסי) אמר לך כיון דליכא מיתה אין לך טובה גדולה מזו ות"ק נמי הכתיב אכן כאדם תמותון מאי מיתה עניות (ט)דאמר מר ארבעה חשובים כמתים אלו הן עני סומא ומצורע ומי שאין לו בנים עני דכתיב **י**"כי מתו כל האנשים ומאן ניניהו דתן ואבירים ומי מתו מיהוי הוו אלא שירדו מנכסיהם סומא דכתיב **י**"במחשכים הושיבני כמתי עולם מצורע דכתיב **י**"אל נא תהי כמת ומי שאין לו בנים דכתיב **י**"הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי וכו' (וגו') כמעט אויביהם אכניע ואומר **י**"לו הקשבת למצותי ויהי כנהר שלומך וגו' ויהי כחול זרעך וצאצאי מעיקך וגו' תנו רבנן **י**"מי יתן והיה לבבם זה להם אמר להן משה לישראל כפויי טובה בני כפויי טובה בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לישראל מי יתן והיה לבבם זה להם היה להם לומר תן אתה כפויי טובה דכתיב **י**"ונפשנו קצה בלחם

עברה מלפפתו בעולם הבא שנאמר ילפתו ארחות דרכם וגו': אמר ריש לקיש בראו נחזיון טובה לאבותינו שחטאו ונקנסה מיתה בעולם שאילוילי כן לא באנו אנו לעולם שנאמר אני אמרתי אלהים אתם אבל חבלתם עצמכם אכן כאדם תמותון וגו'. ומקשינן וכי אילו לא היו חוטאין לא הוו מולדי והכתיב ואתם פרו ורבו ופרקינן שלא היו מוזהרין בפור' [אלא] עד יום מתן תורה בלבד. איני והכתיב למען ייטב להם ולבניהם לעולם. ועוד כתיב זה ספר תולדות אדם מלמד שהראהו הקב"ה כל דור ודור כיון שהגיע בדרור של ר' עקיבא שמה בתורתו ונתעצב במיתתו. ועוד אמר ר' אמי אין בן חטאו דכתיב דאי לא חטאו לא הוו מיתוי והכתיב פרשת יצחק ופרשת נחלות איש כי ימות. על גנאי פ"י אם חטאו ימותו. וכי כתיב קרא על תנאי אין דכתיב ויהי ערב ויהי בקר מלמד שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית וכי: ומתבינין מי יתן והיה לבבם זו להם לבטל מלאך המות אי אפשר שכבר נגזרה מיתה הא לא קיבלו ישראל את התורה אלא כדי שלא תהא אומה ולשון שולטת בהם שנא' למען ייטב להם ולבניהם. ופרקי' ריש לקיש דאמר כי' יוסי דתני לא קבלו ישראל את התורה אלא כדי שלא יהא מלאך המות שולט בהן שנא' אני אמרתי אלהים אתם וגו' והכתיב למען ייטב להם ולבניהם (ט) ופרקי' לא להטיב להם אבל מיתה ימותו אמר לך ר' יוסי טובה שהבטיחם היא הטובה שלא ימותו שאין לך טובה גדולה מזו: ואקשי' לתנא קמא דר' יוסי והכתיב אכן כאדם תמותון מכלל שאילו לא חטאו לא היו מתים. ופרקי' מאי מיתה זו דאמר קרא עניות שאילו לא חטאו היו עשירים כיון שחטאו נתקללו בעניות שהיא כמיתה דאמר מר ד' חשובין כמת עני שנאמר כי מתו כל האנשים ומאן נינהו דתן ואבירים והרי לא מתו אלא שירדו מנכסיהו וקרי להו מתים. מצורע שנאמר אל נהי מת מכלל שהמצורע חשוב מת. סומא דכתיב במחשכים הושיבנו כמתי עולם. מי שאין לו בנים דכתיב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי. ת"ר אם בחקתי תלכו אין אם אלא לשון תחנונים שנאמר לו עמי שומע לי וגו' כמעט אויביהם אכניע וגו'. וכתיב לו הקשבת למצותי וגו' ויהי כחול זרעך וגו': (ט) להם לומר לפני הקב"ה כיון שאמר מי יתן תאמרו אתה רבון כל העולם תן לנו לב ליראה את שפך ואף רבינו משה לא רמו להם זה הדבר אלא לאחר מ' שנה שנאמר

(ט) **וּפְרִסְתָּה דַּקְלָךְ** וְקָנַח לָמַעַן לֹהֲטִיב לָהֶם. (ט) נראה דחסר וכו' וכו' וכו' אחר להם משה לנשאל היה לכם לומר וכו'.

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

ה.

וצריכא פ'י לכתוב חטאס* וקבלת משוחסם: **שאַלְמַלְאָא** **אָא** **חטאו לא באנו לעולם**. ואע"ג דלמרין פ"ק דערוזין

(דף יג: ושס) נמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא היינו במחלת שבגוף. וא"ת מ"מ יכלו ע"י

עובדי כוכבים שהיו מולידים ואומר הר"ר אלחנן דנשמות של ישראל של עובדי כוכבים אינן בגוף א' והא דאמר (שבת ג:) עמידה אשה שחלד ככל יוס ליימות המשיח שמא י"ל גוף חדש ונשמות חדשות יהיו: **כ"י** רוח מלפני יעטוף. משיח נקרא רוח דכתיב (איכה ד) רוח אפינו משיח ה' וה"פ דקרא המשיח מלפני יאחר כמו העטופים ללנך על ידי נשמות אשר עשיתי: **אָלָא** שירדו מנכסיהם. דליכא למימר סומים היו דהא

כתיב בעדת קרח (במדבר טו) העיני האלשים ההם נתקד ומנוורעים נמי לא הוו דהא בעדה בתוך המחנה היו יושבין וכ"ת דזמתן תורה נתרפאו דהא אותן שנמרפאו כבר חזרו למומן צממשה העגל (ט) ושלא היו להם בנים ליכא למימר דנצטיל כך לא היו פחות קרובים למלכות להלשינו כבתחלה וי"מ דמשמע ליה שירדו מנכסיהם דמתמתן כן אין להן כח עוד להיק אכל כל הקד היו יכולין להזיק ע"י ממונם ופשטיה דקרא מיייר צפרעה (ח) וימת מלך מזרים: **כפויי** טובה. לכן קראם כפויי טובה שהיו לריכין לתפלה אן לפי שלא היו רוצים להחזיק לו טובה בכן: (שיד' לט:ט) **עַד אַרְבַּעִין שָׁנִין אָא קאי איניש**. פירש"י שחף משה לא מזכר וא"ת אמאי כעס משה על ישראל הלא גם הוא לא מזכר וי"ל שלפי שהוא לא היה לריך לתפלה זו לא נתן לז עד מ' שנה דקס אדעתיה דרביה כפי' ישראל שהיו לריכין לתפלה זו היה להם להתצונן מלאוזה שעה שהרי כבר חטאו בעגל ובמרגלים ור"י פ"י שמשה לא הקפיד עליהם על דבר זה עד מ' שנה כי היה סגור דלקוף מ' שנה יעמדו על דעת קונס ויאמרו אמה תן ולא היה דדעתו שהיו מניחים לומר אותו משום כפיית טובה אלא כשעברו לרצעים שנה שראה שהיה להם לדעת הצין עליהם שהיו מניחין כשציל כפיית טובה ולא הוכיחם: ייכרס

דכתיב ורבי יוסי נמי הכתיב **אין בן דוד בא עד שיכלו נשמות שבגוף**. וא"ת מ"מ יכלו ע"י הר"ר אלחנן דנשמות של ישראל של עובדי כוכבים אינן בגוף א' והא דאמר דאמר מר ארבעה חשובים כמתים אלו הן עני סומא ומצורע ומי שאין לו בנים עני דכתיב **י**"כי מתו כל האנשים ומאן ניניהו דתן ואבירים ומי מתו מיהוי הוו אלא שירדו מנכסיהם סומא דכתיב **י**"במחשכים הושיבני כמתי עולם מצורע דכתיב **י**"אל נא תהי כמת ומי שאין לו בנים דכתיב **י**"הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי וכו' (וגו') כמעט אויביהם אכניע ואומר **י**"לו הקשבת למצותי ויהי כנהר שלומך וגו' ויהי כחול זרעך וצאצאי מעיקך וגו' תנו רבנן **י**"מי יתן והיה לבבם זה להם אמר להן משה לישראל כפויי טובה בני כפויי טובה בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לישראל מי יתן והיה לבבם זה להם היה להם לומר תן אתה כפויי טובה דכתיב **י**"ונפשנו קצה בלחם

עברה מלפפתו בעולם הבא שנאמר ילפתו ארחות דרכם וגו': אמר ריש לקיש בראו נחזיון טובה לאבותינו שחטאו ונקנסה מיתה בעולם שאילוילי כן לא באנו אנו לעולם שנאמר אני אמרתי אלהים אתם אבל חבלתם עצמכם אכן כאדם תמותון וגו'. ומקשינן וכי אילו לא היו חוטאין לא הוו מולדי והכתיב ואתם פרו ורבו ופרקינן שלא היו מוזהרין בפור' [אלא] עד יום מתן תורה בלבד. איני והכתיב למען ייטב להם ולבניהם לעולם. ועוד כתיב זה ספר תולדות אדם מלמד שהראהו הקב"ה כל דור ודור כיון שהגיע בדרור של ר' עקיבא שמה בתורתו ונתעצב במיתתו. ועוד אמר ר' אמי אין בן חטאו דכתיב דאי לא חטאו לא הוו מיתוי והכתיב פרשת יצחק ופרשת נחלות איש כי ימות. על גנאי פ"י אם חטאו ימותו. וכי כתיב קרא על תנאי אין דכתיב ויהי ערב ויהי בקר מלמד שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית וכי: ומתבינין מי יתן והיה לבבם זו להם לבטל מלאך המות אי אפשר שכבר נגזרה מיתה הא לא קיבלו ישראל את התורה אלא כדי שלא תהא אומה ולשון שולטת בהם שנא' למען ייטב להם ולבניהם. ופרקי' ריש לקיש דאמר כי' יוסי דתני לא קבלו ישראל את התורה אלא כדי שלא יהא מלאך המות שולט בהן שנא' אני אמרתי אלהים אתם וגו' והכתיב למען ייטב להם ולבניהם (ט) ופרקי' לא להטיב להם אבל מיתה ימותו אמר לך ר' יוסי טובה שהבטיחם היא הטובה שלא ימותו שאין לך טובה גדולה מזו: ואקשי' לתנא קמא דר' יוסי והכתיב אכן כאדם תמותון מכלל שאילו לא חטאו לא היו מתים. ופרקי' מאי מיתה זו דאמר קרא עניות שאילו לא חטאו היו עשירים כיון שחטאו נתקללו בעניות שהיא כמיתה דאמר מר ד' חשובין כמת עני שנאמר כי מתו כל האנשים ומאן נינהו דתן ואבירים והרי לא מתו אלא שירדו מנכסיהו וקרי להו מתים. מצורע שנאמר אל נהי מת מכלל שהמצורע חשוב מת. סומא דכתיב במחשכים הושיבנו כמתי עולם. מי שאין לו בנים דכתיב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי. ת"ר אם בחקתי תלכו אין אם אלא לשון תחנונים שנאמר לו עמי שומע לי וגו' כמעט אויביהם אכניע וגו'. וכתיב לו הקשבת למצותי וגו' ויהי כחול זרעך וגו': (ט) להם לומר לפני הקב"ה כיון שאמר מי יתן תאמרו אתה רבון כל העולם תן לנו לב ליראה את שפך ואף רבינו משה לא רמו להם זה הדבר אלא לאחר מ' שנה שנאמר

(ט) **וּפְרִסְתָּה דַּקְלָךְ** וְקָנַח לָמַעַן לֹהֲטִיב לָהֶם. (ט) נראה דחסר וכו' וכו' וכו' אחר להם משה לנשאל היה לכם לומר וכו'.

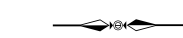
גליון הש"ס

תוס' ד"ה וצריבא. וקבלת השוחסם ע"י משוחס שער אפרים סי' נ':

הגהות הב"ח

(א) גמ' משום דנפישו וכו'וייהו אכל יחיד: (ב) שם א"ר יונתן דאמר ר"ש בר בנחמני א"ר יונתן מאי דכתיב נאם: (ג) שם הא מיתה איכא אמר ר' ר' יוסי כיון דליכא: (ד) רש"י ד"ה דמן וכו' והכא מבקשי לל"ל וחות צ' נתקן: (ה) תוספות ד"ה אלא וכו' מיייר צפרעה כדכתיב וימת:

מוסף רש"י

כלך אצל יחיד. אלא דוד שמח לו הקב"ה אותו שון, חף אחר חזור במשועה (י"ד טז). שהקים עולה של תשובה. שהוא שג מחלה ונתן דרך לשנים (ט"ו). מקדמטו. לפני מיתו מלכות לפניו (י"ט טז)ה. מלפפתו. סוכתו (ט"ז). נשמות שבגוף. אורג ששמו גוף (י"בחות ט"ב). פרגוד שחולץ בין סיניה למלאכים ושם רוחות ונשמות נמות שנבראו מששת ימי בראשית העמידות להתן גנפוס הטמאים להבראות (ט"ט ט"ז). חדר. כי גוף שם מקום המיוחד לנשמות הטמאים להיות טולדים (נ"ד). כי רוח. הרמות שפניו שגורמי להיות טולדים קודם יעטוף, מעכא את הגאולה, דקרא בגאולה כתיב כי לא לעולם אריב ולא נלנח אקצוף וגו' ונשמות שאני עשיתי יעטוף, ומספיקה לרשיה מדרש' (שס ובעי"ז יבמות שס). יעטוף לשון עכבה דכתיב והיה העטופים ללנך (שס). יום הששי. מאי שגא דכתיב ה' ביום גמר מעשה בראשית, מלמד שהתנה בו. השש משמע הששי היוצא במקום אחר, כדלמרין בעלמא (וחלוין צ"ב). ה"ק הוימונת, חף כאן ויהי ערב ויהי בקר של גמר בראשית מלרי ביום השש, והוא ר' בנאון שנמנה בו מורה, מייביי דה' דריש ביה נמי הא (שבת פח. ובעי"ז לעיל ג). במחשכים הושיבני כמתי עולם. כשאלס נתון במחשך ואינו רואה משג כמת (נדרים טד).

רבינו חננאל

שאם חטא צבור אומר הנה בימי משה חטא צבור ואם הוא יחיד אומר הנה יחיד חטא וחזרו בתשובה והיינו דכתיב נאם אדם בן ישי ונאם הגבר הוקם על גבר שהקים עולה של תשובה: העושה מצוה מקדימתו לעולם הבא שנאמר והלך לפניך צדקך וכל העובר